

SPROGMUSEET

Redaktør: Ole Stig Andersen

IKEAs Body Mass Index når et kritisk punkt

 Af [Claus Fenger](#) 18. november 2009 • I kategorien [Teknologi](#) •

Det har vakt stor furore rundt om i verden, at IKEA har skiftet font fra en elegant, modernistisk Futura af eget tilsnit til den allestedsnærværende, lidt plumpe Verdana. Alene på www.typophile.com er der nu 192 indlæg om emnet. I Danmark opfordrer *Oskars blog* folk til at melde sig til gruppen "[Stop IKEA going Verdana](#)" på Facebook, og han er ikke den eneste.

Hvorfor hidse sig sådan op over en sølle font? Kan den ene ikke være lige så god som den anden? Jo, og kan det ikke også være lige meget, om man har cowboybukser eller nederdel på? Moonboots eller højhælede sko? Bobbet hår eller skinheadfrisur?

Nej vel, ikke helt. Som med tøj, så med skrifter. En nu afdød, eminent typograf og grafiker, Eli Reimer, formulerede denne sentens for sine grafiske studerende (bl.a. mig): "Der findes ikke grimme skrifter, der findes kun forkert anvendelse!" Stof til eftertanke, og ansporing til kreativitet!

Verdana er specifikt designet til skærmbrug og til at kunne læses i små størrelser. IKEAs egen Futura-font egner sig netop ikke til det formål, men fungerer fint til overskrifter, der er trykt på papir. Men altså netop ikke til brødskrift på skærm.

IKEA har taget konsekvensen og bruger nu simpelthen Verdana overalt, uden smålig skelen til typografiske erfaringer med bogstavtegn, spatiering osv. og – hvad værre er – uden smålig skelen til IKEAs image som banebrydende inden for design beregnet til de mange. Det var en del af signalet ved at bruge Futura, og det er nu smidt ud med badevandet.

IKEA-kataloget betegnes som verdens største kommercielle tryksag. Det udgives på 24 sprog, distribueres til 198 millioner husstande i 38 lande og læses af ca. 400 millioner mennesker. Det danske katalog trykkes i 1.995.000 eksemplarer. Det første IKEA-katalog udkom i 1951.

Seneste sprognyheder

4/5	Sprogforskerne fandt en skat i skoven politiken.dk
27/4	Lille indsats styrker småbørns sprog www.dr.dk
26/4	Lad os komme det danske 'jantekomma' til livs politiken.dk
23/4	Ud med sproget - Berlingske Mener www.b.dk
20/4	Unikt runefund i centrum af Odense videnskab.dk

4/1	John Holm, Pioneer in Linguistics, Dies at 72 www.nytimes.com
10/8	Young women, give up the vocal fry and reclaim your strong female voice www.theguardian.com
20/5	Bill Funding Native Language Programs Passes mtpr.org
17/5	Sounds Of The Pilbara II: Songs In Language finishes recording - WAM - West Australian Music wam.org.au
13/5	Seven US Senators Introduce Bill to Promote Preservation of American Indian Languages - Native News Online nativenewsonline.net

FLERE NYHEDER >>>

 Verdens sprog på Sprog-museet.dk [på et større kort](#)

Mere i kategorien "Teknologi"

Zipf

SMS – en ny v&#229;r for afrikanske spr&#229;k?

En e-bog er en ny slags bog!

Maskinovers&#228;telse – en sammenligning af to forskellige metoder

Nye kommentarer

Arturo til Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?

Yunus til Two Turkish Loanwords in Swedish

Sonstige til Den Danske Ordbog p&#229; nettet

Mads Haupt til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

Monica Scheuer til J&#248;diske efternavne

jane til J&#248;diske efternavne

Ingl&#233;s til Sprogene i Mozambique

Birgit Eggert til Hvad er der blevet af Maren?

Grethe Movsing til Hvad er der blevet af Maren?

Henrik Klindt-Jensen til Ded borri&#228;nholmska m&#229;led

Artikler om

Ikea før. Skriften er en tilpasset version af Futura Bold. Den er velegnet til overskrifter (rubrikker), men er ikke særlig velegnet til såkaldt brøtekst. Hvad være er, man kan ikke være sikker på, at den findes på folks computere. Sandsynligvis er det derfor, Ikea har valgt at skifte den ud med den allestedsnærværende Verdana.

Ikea efter. Fonten Verdana bruges fra nu af som den gennemgående skrift både på nettet og til tryk. Fordelen er, at man kan være sikker på, at praktisk talt alle har den. Ulempen er, at den er designet til at være læselig i små størrelser. I store grader, altså som rubrikskrift, bliver den lettere ubehjælpssom. Det er paradoksalt, at computerrevolutionen, der har gjort gud og hvermand til typografer og gjort skriftdesign langt lettere end tidligere, i praksis tvinger Ikea til at vælge mellem ganske få skrifttyper. En grafisk lykkeligere løsning havde været at beholde Futura til overskrifterne, men bruge Verdana (eller måske Times) til brødskriften. Men på nettet kan man ikke være sikker på, at folk har Futura. Et vigtigt område, hvor det nye skriftvalg har betydet tab af elegance, er tallene – der er mere stil over Futura.

Verdana er øjensynlig 'forkert anvendelse' i de trykte kataloger. Men har IKEA fået noget i stedet, andet end vrede udbrud fra typografiske aficionados? Ja, måske.

De får genkendelighed: alle har Verdana på deres pc. Når IKEA om få år går helt bort fra trykte kataloger, er det grafiske design på plads. Forestiller de sig.

De får identifikation. I et samfund – det vestlige, forstås – hvor flere og flere bliver federe og federe, giver det god mening at servere varerne i en plump indpakning som Verdana. Bogstavformerne svarer til publikums kropsformer! Futura er elegant, men også kantet. Verdana har mere afrundede former, men er uden karakter, især i de større skriftgrader.

Til det øgede BMI svarer øjensynlig også en vis ladhed. Før fik IKEA tegnet en særlig udgave af Futura, nu overtager man Microsofts Verdana uden ændringer.

Endelig er der den stadig mere udbredte modvilje mod smagsdommere. Det går ikke længere at være for avantgardistisk. Tanken synes at være, at vi hellere må give folk noget, der minder om de bryllups- og konfirmationssange, de selv kan printe ud til festlige lejligheder.

Der er mange måder at være folkelig på. Ikea har skiftet strategi og går nu efter laveste, eller skulle man sige, fedeste fællesnævner. På lidt længere sigt risikerer det bare at hægne sig på bundlinjen, hvis firmaet mister sit image som designførende – her spiller skriftvalget en ikke uvæsentlig rolle.

aktuelle sprog Alfabeter Anmeldelser arabisk

Biblen bogstaver børn Danmark Dansk Dialekter

engelsk esperanto Formidling fransk identitet

konsonanter Medier modersmål Musik Navne norsk Ord

ordbøger ordbog oversættelse Plansprog religion

romanske sprog russisk Sjøv skriftsprog sprogdød Sproggeografi

sprogkort Sprogpolitik sprogteknologi

svensk truede sprog tv tyrkisk tysk Udtale

Underholdning video vokaler

Arkiv	Resources
januar 2015	Ethnologue: Languages of the World
december 2014	Forvo – All the Words in the World. Pronounced.
november 2014	LL-Map: Language and Location
maj 2014	Minority Rights Group
marts 2014	Omniglot. Writing Systems and Languages of the World
februar 2014	UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger
oktober 2013	World Atlas of Linguistic Structures (WALS)
august 2013	
marts 2013	
januar 2013	
december 2012	
november 2012	
oktober 2012	
september 2012	
juli 2012	
juni 2012	
maj 2012	
april 2012	
marts 2012	
februar 2012	
januar 2012	
december 2011	
november 2011	
oktober 2011	
september 2011	
august 2011	
juli 2011	
juni 2011	
maj 2011	
april 2011	
marts 2011	
februar 2011	
januar 2011	
december 2010	
november 2010	
oktober 2010	
september 2010	
juni 2010	
maj 2010	
april 2010	
marts 2010	
februar 2010	
januar 2010	
december 2009	
november 2009	
oktober 2009	
september 2009	
august 2009	
juli 2009	
juni 2009	

Resurser

- Bogstavlyd
- Dansk sprognævn
- Den danske ordbog
- Dialekt.dk
- dk.kultur.sprog
- Korpus.dk
- Nye ord i dansk på nettet (NOID)
- Ordbog over det danske sprog
- Ordnat. Dansk sprog i ordbøger og korpus
- Sproget.dk
- Svenska Akademien
- Ø (Schwa.dk)

Uanset skriftvalg gør det ikke sagen bedre, at man klemmer bogstaverne alt for tæt sammen. Er det amatøragtig spatiering eller et forsøg på at lave en 'morsom' illustration af ordet? Ikke godt at vide ...

maj 2009

april 2009

marts 2009

Claus Fenger

[Fenger Grafik](#)

Læs også:

1. [Jedebogstaver](#) Skrifttypen Fette Fraktur fås som digital font, og Linotype reklamerer med at det i dag er den mest benyttede font blandt de krøllede bogstaver (broken letters). Det er nok først...
2. [Sans serif eller avec?](#) Da bogtrykket blev indført i Europa – af Gutenberg i 1450'erne, Jenson i 1470'erne og Aldus i 1490'erne – var princippet en efterligning af håndskriften: hos Gutenberg af Textura (den...
3. [Tastaturlasken](#) Keybag, 30 x 22 x 5 cm Den portugisiske designer João Sabino har fremstillet en sjov udgave af den åbne dametaskeslags som er dekoreret med tastaturknapper. Keybag fås i fire...
4. [Google Books – Et udkast til et nyt bibliotek](#) <http://books.google.dk> Den amerikanske bog- og kulturhistoriker Robert Darnton skrev i en artikel i 2008, at skriftkulturen har ændret sig med en hastighed, som kan tage vejret fra én: 4.300 år...

Tagget med: [bogstaver](#), [bogstavtegning](#), [computer](#), [design](#), [font](#), [Futura](#), [grafiker](#), [IKEA](#), [katalog](#), [overskrift](#), [sprogteknologi](#), [typografi](#), [Verdana](#)

2 kommentarer

Johannes F. Sohlman

18. november 2009 • 13:42

interessant iagttagelser, og godt sprog. I det hele taget en fantastisk side, ole stig, som jeg først lige er dumpet ind på.

[Svar](#)

Niels Danielsen

19. november 2009 • 00:03

TAK for dækning af en alt for overset, men allestedsnærværende del af vores hverdag- skrift! Jeg er selv blevet skriftnørd og kan bruge lang tid på at savle over de mange fantastiske skrifter der er til vores rådighed. Efter en periode hvor fotosats, skrivemaskine og senere hjemmecomputer satte snævre grænser for typografien (tænk bare på matrixprinteren!), har nye teknologiske muligheder gjort det muligt at fremstille rigt detaljerede skrifter på niveau med det man formåede førhen, skrifter med tusindvis af tegn, dekorative ligaturer, bogstavvarianter, flere sæt tal osv. Udvalget af kvalitetsskrifter stiger voldsomt i disse år, og derfor er det særligt begrædeligt at en stor og synlig virksomhed går den modsatte vej og indskrænker sine typografiske udtryksmidler til hvad menigmand har af billige skrifter på sin hjemmecomputer. Verdana er lige som Times og Arial/Helvetica så allestedsnærværende at den er fuldstændig tomt for udtryk, man bemærker kun disse slidte skrifter hvis man er typografisk interesseret, og da som regel kun i form af en allergisk reaktion (røde knopper).

Hvor ville det være fantastisk hvis flere begyndte at tage stilling til hvilken skrift de bruger til hvad – Times er vel så smerteligt allestedsnærværende især fordi den er indstillet som standardskrift i mange programmer, ikke fordi den nødvendigvis er særligt velegnet til alt fra vejskilte til romaner og efterlysninger af bortløbne katte. Gad vide hvad der ville ske hvis alle skoleelever fik bare to timers gennemgang af skriftens historie fra renæssancen til i dag.? Hvis det indgik i bedømmelsen af deres skriftlige opgaver om skriften passede til indholdet? Hvis det talte ned i bedømmelsen at overskriften var sat i fede, kursiverede versaler med streg under?

[Svar](#)

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

Hjemmeside

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.